

PD✓
BL✓
EV✓

8 VERK GROEP NOORDZEE

JAARVERSLAG

1987

INHOUD

1. inleiding

1.1 Tien jaar Werkgroep Noordzee

1.2. Het Noordzeemilieu in 1987

2. De activiteiten van de Werkgroep Noordzee in 1987

2.1 Beleidsactiviteiten

2.2 Juridische procedures

2.3 Publiciteitsakties

2.4 Voorlichting en edukatie

3. 1987 in het kort

4. Samenstelling Werkgroep Noordzee

1. INLEIDING

1.1

TIEN JAAR WERKGROEP NOORDZEE

Toen ruim 10 jaar geleden te Harlingen de Werkgroep Noordzee werd opgericht had de wildgroei van menselijke activiteiten op de Noordzee een punt bereikt waar het gevaar voor onomkeerbare ekologische schade overduidelijk begon te worden. De visstand liep sterk terug, de gevolgen van vervuiling werden steeds duidelijker en met de intensiteit van scheepvaart en offshore-industrie namen ook de milieurisico's van deze bedrijfstakken sterk toe. Ook aan andere activiteiten zoals zand- en grindwinning, plannen voor kunstmatige eilanden en militaire activiteiten ging een dreiging voor het milieu uit.

Oprichting Werkgroep Noordzee

De milieuproblemen op de Noordzee waren dermate groot dat een milieuorganisatie die zich specifiek op deze "grote zorg-zee" zou richten op z'n plaats was. De Werkgroep Noordzee steunde op alle grote milieuorganisaties, maar werd in de beginjaren vooral gesteund vanuit de Waddenvereniging. De grootste zorg van de nieuwe organisatie was het behoud van de Noordzee als gezond aquatisch milieu, als natuurgebied waar menselijk handelen zich invoegt en niet als een gebied waar de mens zal overheersen en waar hooguit hier en daar bij toeval een onaangetast plekje zou overblijven.

Bestuurlijke jungle

Op bestuurlijk gebied was de Noordzee een jungle, de regelgeving zowel nationaal als internationaal schoot schromelijk tekort. Waar er al Nederlandse wetgeving bestond was die voornamelijk economisch geïnspireerd. Door gebrek aan samenhang was er van een beleid nauwelijks sprake. Afweging van beleidsvoornemens vond plaats zonder de specifieke kwaliteiten van het Noordzee-ecosysteem daarin te betrekken en door de manier waarop het gebrekkige beleid gevoerd werd was het bovendien onkontroleerbaar voor de bevolking.

Tien jaar verder

Inmiddels is er een hoop gebeurd in het Noordzeemilieu. In tien jaar tijd is veel nationale en internationale wetgeving tot stand gekomen ter bescherming van het Noordzeemilieu. Er is een Europees visserijbeleid in ontwikkeling om overbevissing tegen te gaan. Er zijn maatregelen getroffen om watervervuiling te verminderen waardoor de kwaliteit van sommige rivieren ook daadwerkelijk is verbeterd. dumping van bepaalde afvalstoffen op de Noordzee is gestaakt. Zwaar vervuild havenslib wordt niet langer in zee gestort. Een aantal inpolderingsplannen langs de Noordzeekust gingen niet door. Er is ook een Nederlands Noordzeebeleid tot stand gekomen. De kritiek die de Werkgroep Noordzee op het beleid had is zeker niet meer onverkort van toepassing. Via de harmonisatie van het Noordzeebeleid en diverse regeringsnota's is er samenhang in het beleid gekomen. Het Noordzeemilieu, de kwaliteiten van dat milieu en het behoud daarvan zijn expliciet tot doelstelling van het beleid gemaakt. De controlebaarheid van het beleid is verbeterd door uitgebreide inspraakmogelijkheden en de instelling van een speciale Noordzeeadvieskommissie.

De Werkgroep nu

Is de Werkgroep Noordzee in die tien jaar overbodig geworden? Geenszins, helaas zijn de zorgen van het Noordzeemilieu nog steeds de wereld niet uit. Ook op dit moment vindt nog steeds veel menselijk ingrijpen in het Noordzeemilieu plaats waarvan onvoldoende bekend is wat de gevolgen zijn voor dat milieu. Ook nu zijn er nog vele signalen die wijzen op een ziek Noordzeemilieu: eutrofiëring en visziekten zijn daarvan de meest aansprekende voorbeelden. Ondanks de verbeterde wetgeving blijkt ook de olievervuiling nog niet onder controle te zijn.

Het nivo waarop de Werkgroep actief is heeft zich de afgelopen tijd gewijzigd. Steeds meer blijkt dat de effectiviteit van het Nederlandse beleid te beperkt is in een grensoverschrijdend ecosysteem als de Noordzee. Daarom wordt er ook door de Werkgroep steeds meer op internationaal nivo gewerkt. Het is van groot belang dat de coördinatie van beleid die in Nederland heeft plaatsgevonden ook internationaal z'n beslag krijgt.

Daarom heeft de Werkgroep zich steeds meer op internationale besluitvormingsprocessen gericht. Zo bezet de Werkgroep een waarnemerszetel bij de International Maritime Organization en nam in 1986 het initiatief tot de oprichting van de internationale Noordzeemilieufederatie Seas at Risk.

Het noordzeemilieu straks

Er is veel gebeurd, maar nog lang niet genoeg. Niet langer is de samenhang in het Nederlandse Noordzeebeleid punt van aktie, nu gaat het vooral om de inhoud van de maatregelen: gaan ze wel ver genoeg? en: zijn er voldoende mogelijkheden om ze te controleren?

Volgens de Werkgroep is dat nog lang niet het geval, getuige de recente olieverontreinigingen, berichten over gevolgen van chemische verontreiniging, de leemtes in de kennis m.b.t. milieugevolgen van menselijk handelen op de Noordzee en de bedroevende praktijk van op het oog belangrijke internationale afspraken.

1.2 HET NOORDZEEMILIEU IN 1987

Wat kan de Noordzee nog verdragen?

In het jaar 1987 is de toevoer van verontreinigende stoffen naar de Noordzee onverminderd doorgegaan. Volgens ruwe schattingen betekende dit dat ook in 1987 100.000 ton olie, 50.000 ton zware metalen, 1,5 miljoen ton stikstof, 100.000 ton fosfor en een onbekende hoeveelheid milieuvreemde stoffen, waaronder PCB's, HCH, drins, dioxinen en PAK stoffen in het Noordzee-ecosysteem terecht zijn gekomen.

Een deel daarvan zal door de waterbeweging uiteindelijk in de Atlantische Oceaan belanden. Een deel wordt opgeslagen in het slib van de zeebodem, daarmee de totale last van de voorgaande jaren weer vergrotend.

De aanslag op het ecosysteem door de voortdurende overbevissing duurde ook in 1987 voort.

trends

Het is moeilijk om precies na te gaan of de belasting van de Noordzee toe- of afneemt. Daarvoor zijn er te weinig betrouwbare en vergelijkbare gegevens. De belasting met sommige zware metalen via de rivieren is duidelijk afgenomen in de laatste jaren. Dat geldt vooral voor kwik en cadmium, voornamelijk door saneringen in het buitenland. De aanvoer van fosfor en stikstof gaat echter onverminderd door.

Over de belasting van de Noordzee met organische microverontreinigingen is weinig bekend. Het onderzoek spitst zich toe op een beperkt aantal stoffen, waaronder HCH's en PCB's. Er worden echter duizenden verschillende stoffen aangevoerd via de lucht en de rivieren, vaak in geringe hoeveelheden. Over de schadelijkheid van deze stoffen is meestal niets bekend.

De verontreiniging met olie is nog steeds hoog. Dat is des te meer verontrustend omdat hiervoor de meeste wettelijke regelingen bestaan.

Het jaar begon triest: ongeveer 15.000 vogels kwamen om als gevolg van een illegale olielozing in het Waddengebied.

In 1987 nam het aantal door Rijkswaterstaat geregistreerde olievlekken voor het eerst sinds een aantal jaren weer toe. Het effect van het MARPOL-verdrag blijkt geringer dan men aanvankelijk dacht.

De olieverontreiniging door de olie- en gasindustrie blijkt veel groter dan tot voor kort werd aangenomen. Dit werd duidelijk uit de resultaten van een onderzoek door Rijkswaterstaat die in februari door de heer Saeys van Rijkswaterstaat werden bekendgemaakt.

Regels alleen zijn niet voldoende. Controle op die regels en strenge straffen voor overtredingen zijn een absolute voorwaarde voor de effectiviteit ervan.

Voorzorgprincipe

Hoe lang kan het ecosysteem van de Noordzee dit alles nog verdragen voordat onherstelbare schade optreedt?

Deze vraag wordt al jaren gesteld. Niet alleen door Werkgroep Noordzee, maar ook door politici en ambtenaren.

In het beleid van de Noordzeelanden wordt als uitgangspunt het voorzorgprincipe gehanteerd: zolang we niet weten wat de mogelijke schadelijke effecten van de inbreng van stoffen zijn, doen we het niet.

Ook Groot-Brittannië heeft dit beginsel inmiddels geaccepteerd.

Uit de praktijk blijkt helaas dat het voorzorgprincipe vooral een papieren principe is. De sanering van de zeevervuiling gaat tergend langzaam, waarschijnlijk te langzaam voor het Noordzeemilieu om te overleven. De tweede Noordzeeministerskonferentie heeft hier nauwelijks verbetering in gebracht. De aanwijzingen dat de situatie ernstiger is dan algemeen wordt aangenomen stapelen zich echter gestaag op:

- De giftige werking van afzonderlijke stoffen moet worden opgeteld
- door eutrofiëring komen waarschijnlijk meer stoffen uit de bodem in het water terecht
- Schuimvorming op stranden komt vaker voor en duurt langer
- Olieverontreiniging heeft ernstige en langdurige gevolgen voor het bodemleven
- Bruinvissen komen nauwelijks meer voor in de kustwateren
- De gezondheid van zeehonden in de Waddenzee is onverminderd slecht
- Bepaalde zeevogelpopulaties worden bedreigd door overbevising

In 1987 is helaas weer gebleken dat naarmate meer bekend wordt over de gevolgen van vervuiling, visserij, offshore activiteiten en scheepvaart, deze vaak ernstiger zijn dan werd gedacht.

2. DE AKTIVITEITEN VAN DE WERKGROEP NOORDZEE IN 1987

2.1 BELEIDSAKTIVITEITEN

Waterkwaliteitsplan Noordzee

In het voorjaar van 1987 werd in de Tweede Kamer het Waterkwaliteitsplan Noordzee definitief vastgesteld. Ondanks de vele kritiek die de Werkgroep in de loop der voorbereidingen op het plan heeft geuit, is het toch te beschouwen als een mijlpaal in de geschiedenis van het Noordzeemilieubeleid. Eén van de belangrijkste punten die de Werkgroep Noordzee in de voorbereidingsfase van het plan heeft aangedragen, de instelling van een Exclusieve Economische Zone (EEZ), wordt op dit moment door de overheid onderzocht.

Op andere punten zoals het uitblijven van maatregelen m.b.t. eutrofiëring en atmosferische verontreiniging, alsmede gebrekkige juridische mogelijkheden tot bestraffen van vervuilers blijft de kritiek van de Werkgroep onverkort van kracht. De Werkgroep zal deze punten dan ook in de toekomst in haar activiteiten blijven betrekken.

*Neptunus spreekt minister Nijpels toe tijdens een tussenstop van de aktiekaravaan op 10 november.
(foto: Johan Vijfvinkel)*

Scheepvaartnota "Op Koers"

Begin 1987 bracht de regering het Beleidsplan Scheepvaartverkeer Noordzee "Op koers" uit. De twee hoofddoelen van het door de regering voorgestane scheepvaarverkeersbeleid zijn:

- "het scheppen van voorwaarden die een vlotte en veilige afwikkeling van het scheepvaartverkeer van en naar Nederlandse havens bevorderen" en
- "het zorgdragen voor een zorgvuldige afstemming van de belangen van het scheepvaartverkeer op de andere gebruiksfuncties en het scheppen van voorwaarden voor een veilige verkeersafwikkeling langs de Nederlandse kust."

De Werkgroep Noordzee besteedt traditioneel veel aandacht aan de scheepvaart op de Noordzee en de daaraan gerelateerde problemen. Om de reactie van de Werkgroep Noordzee op het BSN voor te bereiden organiseerde de Werkgroep een workshop waarin naast werkgroepleden ook door een kleine groep andere belangstellenden werd geparticipeerd. De reactie is opgesteld op basis van de informatie uit de workshop. Een van de hoofdpunten uit de reactie was dat de Nederlandse regering over moest gaan tot het instellen van structurele verkeersbegeleiding langs de Nederlandse kust. In het BSN werd dit afgewezen. In het advies van de Noordzeekommissie werd de minister in overweging gegeven te bezien in welke mate instelling van een verkeersinformatiesysteem mogelijk is. De reactie werd vervolgens ingebracht in de Noordzeekommissie welke de inspraakronde organiseerde.

Kamercommissies

De Werkgroep is voortgegaan met haar in het vorige verslagjaar aangevangen beleid om de politiek bewuster en doelgerichter te benaderen. Dit heeft geleid tot goede contacten met de verschillende kamerfrakties. Deze frakties hebben de Werkgroep verschillende malen benaderd met het verzoek om informatie. Ook heeft de werkgroep informatie en briefings verstrekt aan kamerleden op haar eigen initiatief.

Adviescommissies

Een onderwerp dat in het verslagjaar zeer in de belangstelling stond was de verbranding van afvalstoffen op zee. De regering kwam met een regeringsbeslissing waarover werd geadviseerd door zowel de Centrale Raad voor de Milieuhygiene (CRMH) als de Noordzeekommissie.

Hoewel de Werkgroep geen zetel heeft in de CRMH werd zij toch uitgenodigd deel uit te maken van een ad hoc werkgroep waarin het CRMH advies werd voorbereid. Dit advies is uitgekomen in 1988.

In de Noordzeekommissie is deze problematiek ook verschillende malen aan de orde geweest. Enerzijds kwam zij aan de orde bij de bespreking over het advies inzake de Nederlandse

Noordzeekommissievoorzitter Tommel ontvangt in het bijzijn van Neptunus kindertekeningen over het Noordzeemilieu.
(foto: Johan Vijfvinkel)

opstelling bij de Internationale Ministerskonferentie te Londen. Anderzijds kwam de problematiek aan de orde bij de advisering over het regeringsstandpunt inzake verbranding op zee. Uiteraard lag de nadruk vooral op dit laatste standpunt. De Noordzeekommissie vormde een ad hoc werkgroep waarin het advies werd voorbereid. De teneur van het advies was dat het de Noordzeekommissie op dit moment niet goed mogelijk was te

adviseren gezien het brede terrein dat in acht moet worden genomen. Verbranding op zee moet immers gezien worden in het totale kader van het afvalstoffenbeleid.

Naast het probleem van de verbranding kwamen in de Noordzeekommissie ook andere problemen aan de orde, waaronder het Beleidsplan Scheepvaartverkeer Noordzee. In een uitgebreide reactie is de Werkgroep ingegaan op het BSN (zie verder onder scheepvaartnota).

Door de Noordzeekommissie werd tevens geadviseerd over de volgende problemen: voortgangsrapportages Harmonisatiebeleid, de Nederlandse opstelling tijdens de Noordzee Ministerskonferentie, de verwijdering van offshore installaties op het Nederlandse deel van het kontinentaal plat, de ontwerp-wet Bestrijding Ongevallen Noordzee en tenslotte over de evaluatie van de Noordzeekommissie.

IMO

In de Internationale Maritime Organisatie (IMO) heeft de milieu-organisatie Friends of the Earth International (FOEI) een waarnemerszetel. De Werkgroep Noordzee maakt deel uit van de delegatie van FOEI en coördineert alle werkzaamheden die mede van belang zijn voor de Noordzee. Bijdragen werden geleverd op het gebied van verkeersscheidsstelsels, "particularly sensitive sea areas", bijlage III van het MARPOL verdrag en de verwijdering van mijnbouw-installaties.

Het London Dumping verdrag

Bij het Londen Dumping Verdrag heeft de werkgroep eenzelfde bemoeienis als dat het geval is met de IMO. Verschillende bijeenkomsten hebben in dat kader plaatsgevonden. Hoewel dit jaar geen konsultatieve bijeenkomsten hebben plaatsgevonden zijn wel enkele malen ad hoc werkgroepen bijeengekomen: juridische experts over de kwestie van de aansprakelijkheid voor schade door dumping en werkgroepen inzake zwarte en grijze lijsten.

Ministerskonferentie

De internationale Noordzee ministerskonferentie die op 24 en 25 november plaats vond te Londen, was natuurlijk een belangrijke gebeurtenis voor de Noordzee. Vele akties werden georganiseerd. De Werkgroep heeft getracht om zowel op nationaal nivo als op internationaal nivo de resultaten van deze konferentie te beïnvloeden. Op nationaal nivo werd getracht via de Tweede Kamer het standpunt van de regering te beïnvloeden, via deelname in de ad hoc werkgroep van de Noordzeekommissie die moest adviseren over deze materie en uiteraard via de media. Op internationaal nivo werd getracht hetzelfde effect te bereiken door de Seas at Risk Federatie (SAR). De Werkgroep erkent dat er enige politieke resultaten zijn bereikt met de Verklaring van Londen. Over de gehele linie echter vindt de Werkgroep dat de resultaten te mager zijn. Bij een grondige analyse blijkt dat er teveel ontsnapingsmogelijkheden zijn. De aangevane verplichtingen zijn niet hard genoeg. Dit blijkt mede uit de verschillen in interpretatie die worden gegeven door de staten van de verklaring van Londen. De uitvoering van de Verklaring zal kritisch worden gevolgd door de Werkgroep mede met behulp van de SAR Federatie.

2.2 JURIDISCHE PROCEDURES

Het jaar stond in het teken van akties tegen aanvragen voor het verbranden van afvalstoffen op zee. Het betrof hier met name de bedrijven ATM (Afvalterminal Moerdijk) en OCS (Ocean Combustion Services).

Bij het bedrijf ATM wordt chemisch afval opgeslagen en in meer of mindere mate verwerkt. Eind 1985 vroeg ATM een vergunning aan om stoffen die niet voor verdere verwerking in aanmerking kwamen te mogen laten verbranden op zee (door OCS). Het bijzondere van de vergunning was dat het ging om partijen afval van ongelimiteerde omvang en dat daartoe ook PCB-houdende stoffen zouden behoren.

In 1986 werd door onder andere Werkgroep Noordzee bezwaar aangetekend tegen deze aanvraag. De vergunning werd niet binnen de gestelde termijn verleend, hetgeen neerkomt op een weigering. ATM ging hiertegen in beroep. In de behandeling van dit beroep door de Raad van State werd beslist dat voor 1 december 1987 een ontwerp beschikking moest zijn verleend. Deze beschikking was negatief.

Verbranding

Het bedrijf OCS is eigenaar van twee verbrandingsschepen, de Vulcanus I en II. OCS is in het bezit van een zogenaamde parapluvergunning voor het verbranden van kleine partijen afvalstoffen afkomstig van diverse industriën. Eind 1986 liep deze vergunning af en vroeg OCS een nieuwe aan voor onbepaalde tijd. In februari 1987 tekende Werkgroep Noordzee hiertegen bezwaar aan. In juli werd uiteindelijk toch een nieuwe vergunning verleend voor een periode van twee jaar. OCS deed ook een poging om vanuit Vlissingen te gaan opereren. Tot nog toe wordt het meeste afval vanuit Antwerpen verbrand.

Het bedrijf vroeg een WCA vergunning aan voor op- en overslag van chemisch afval op een terrein in de buurt van Vlissingen. Werkgroep Noordzee diende hiertegen een bezwaar in tezamen met Natuur en Milieu en Greenpeace. De vergunning werd niet verleend.

Afvalzuur

Naast de verbrandingszaken werd in 1987 bezwaar aangetekend tegen nieuwe vergunningen voor de Westduitse bedrijven Kronos Titan en Pigment voor het in zee lozen van titaandioxide afvalzuur. Het is de bedoeling dat deze dumpingen eind 1989 geheel zullen worden beëindigd.

De bezwaren werden ingediend om betere garanties in te bouwen dat dit ook daadwerkelijk zal gebeuren.

Shell

Tenslotte vond de behandeling plaats van een kroonberoep tegen een vergunning van Shell Pernis tot het lozen van industrieel afval. Het beroep was in 1983 ingediend door Natuur en Milieu, Werkgroep Noordzee en Reinwater. Ook de gemeente Rotterdam ging in beroep.

In de uitspraak werden wijzigingen in de vergunning aangebracht: de vergunning werd voor 5 jaar verleend en het bedrijf moet een saneringsplan indienen voor de lozingen van drins en organochloorverbindingen.

2.3. PUBLICITEITSAKTIES

Teneinde de publieke belangstelling voor het Noordzeemilieu te vergroten zijn door de Werkgroep Noordzee in samenwerking met een aantal andere organisaties een aantal publiciteits-akties op touw gezet. De vertoornde zeegod Neptunus was de centrale figuur in deze akties.

Bezetting Razende Bol

Het Nederlandse onderdeel van de Seas at Risk Kampagne startte met de bezetting door Neptunus van het onbewoonde Noordzee-eilandje "de Razende Bol" op 22 april. De Werkgroep Noordzee en de Waddenvereniging maakten bij die gelegenheid hun eisen bekend aan de Noordzeeministerskonferentie die dat najaar in Londen zou plaatsvinden. Die eisen zouden erin moeten resulteren dat in het jaar 2000 de bruinvis terug kan keren in het Nederlands kustwater, waar hij thuishoort.

Aktie Razende Bol 22 april
(foto: Johan Vijfvinkel)

Neptunustour

In juni maakte Neptunus met in z'n gevolg leden van Waddenvereniging en Werkgroep Noordzee een tour langs de Waddeneilanden om de bevolking te informeren over de situatie van het Noordzeemilieu en de mening van de eilanders te vernemen. Unaniem bleek de eilander bevolking zich ongerust te maken over de toekomst van het Noordzeemilieu. Wat resulteerde in een brief van Neptunus daarover aan minister Nijpels.

Noordzeemanifestatie

De jaarvergadering van de Werkgroep Noordzee werd gekombineerd met die van de Waddenvereniging tot een grote Noordzeemanifestatie in Den Helder, alwaar Minister Smit-Kroes door een boze Neptunus op het hart werd gedrukt zorgvuldig met de Noordzee om te gaan.

Tevens werd een handtekeningenactie gestart om de eisen van de Nederlandse milieuorganisaties meer kracht bij te zetten.

Strandmilieudag

De samenwerking strekte zich verder uit dan tot milieuorganisaties alleen. Samen met de ANWB en 19 kustgemeenten heeft de Werkgroep een steekproefsgewijs onderzoek gedaan naar hoeveelheid, samenstelling en herkomst van het zwerfvuil langs de Nederlandse kust. De resultaten werden gepresenteerd aan minister Nijpels op de door ANWB en Werkgroep Noordzee georganiseerde Nationale Strandmilieudag op 29 augustus te Noordwijk. Het doel van de actie was het via de publiciteit uitoefenen van druk op beleidsmakers en industrie om tot afvalpreventie over te gaan, waaronder ratifikatie van de vijfde annex van het Marpolverdrag.

De tentoonstelling "De Noordzee, een onbekend milieu" trok veel bekijks op de nationale strandmilieudag op 29 augustus te Noordwijk (foto: Machteld Klees)

Verhulling milieumoment

Dezelfde minister onthulde op 21 september een monument voor het zeemilieu op het strand van Vlissingen. Aangezien het zeemilieu (nog) niet dood is en er ook geen mijlpaal in het milieubeleid is bereikt was de zeegod Neptunus furieus. Onmiddellijk na de onthulling dook hij uit zee op en vehulde het monument onder de vlaggen van Vogelbescherming, Waddenvereniging en Werkgroep Noordzee.

Aktiekaravaan

Op tien november trok een karavaan vrachtwagens van het Noordzeestrand naar het binnenhof in Den Haag. Onderweg werden de voor het Noordzeebeleid verantwoordelijke ministeries aangedaan om de aandacht te vestigen op de vervuiling van de Noordzee en het standpunt van de drie organisaties. De aktie was bedoeld om uit te beelden hoeveel vrachtwagens afval er per dag in de Noordzee terecht komen. Elke vrachtwagen vertegenwoordigde een bepaalde soort afval, hetgeen uit een daaraan bevestigd spandoek moest blijken.

De aanleiding voor deze aktie was een vergadering van de kamerkommissie voor Noordzeeaangelegenheden met de minister voor verkeer en waterstaat, Smit-Kroes. Vlak voor de vergadering werd aan haar het eerste exemplaar van de brochure "Noordzee Natuurgebied" aangeboden.

Aktiekaravaan in Scheveningen, 10 november
(foto: Johan Vijfvinkel)

Akties in Londen

Ook op 21 november kwam een karavaan in beweging, ditmaal vanuit het hoofdkwartier van vogelbescherming in Zeist en met als doel de ministerskonferentie over de Noordzee in Londen. Deze karavaan vervoerde Nederlandse milieuactievoerders alsmede een reusachtige Neptunuspop. Onderweg groeide de stoet aan met actievoerders uit de andere Noordzeekuststaten. In Brussel werd even halt gehouden voor overleg met vertegenwoordigers van de EEG.

In Londen heeft Neptunus zich goed kunnen manifesteren, ondanks tegenwerking van de Londense politie. Door Neptunus zelf werden de 30.000 hantekeningen die gedurende de campagne in Nederland waren verzameld aan Minister Smit-Kroes aangeboden.

2.4. VOORLICHTING EN EDUKATIE

De voorlichtingsactiviteiten van de Werkgroep spitsten zich in 1987 toe op de ministerskonferentie in Londen. In eerste instantie waren ze gericht op het mobiliseren van de publieke opinie voor het Noordzeemilieu. De konferentie gold als aanknopingspunt naar het publiek toe, terwijl de toenemende publieke betrokkenheid z'n invloed moest doen gelden op de ministers.

*Voorlichtingsstand van de Werkgroep Noordzee
(foto: Machteld Klees)*

Scholingsweekend

Om de mogelijkheden tot kennisverspreiding te optimaliseren werd in het voorjaar gestart met een scholingsweekend over het Noordzeemilieu voor vrijwilligers van milieuorganisaties. In een aantal workshops werden de deelnemers door deskundigen ingeweid in diverse aspecten van de Noordzeemilieuproblematiek alsmede in verschillende voorlichtingstechnieken.

Tentoonstelling

De tentoonstelling "De Noordzee, een Onbekend Milieu", die door de Werkgroep is vervaardigd naar aanleiding van het tweede North Sea Seminar in 1986, wordt beheerd en gedistribueerd door de tentoonstellingsafdeling van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

Deze uitbesteding zorgt voor een professionele aanpak van publiciteit en distributie en ontlast het bureau van de Werkgroep van een hoop organisatie.

Busproject

Gedurende de zomermaanden is de bovengenoemde tentoonstelling de Nederlandse standen langsgetrokken onder de hoede van twee stagiairs van de afdeling voorlichtingskunde van de Landbouwniversiteit van Wageningen.

Daartoe is de tentoonstelling door de beide studenten weerbestendig en met behulp van een busje mobiel gemaakt teneinde op zoveel mogelijk lokaties langs de Nederlandse kust terecht te kunnen. Het project werd een groot succes en vele tienduizenden strandbezoekers hebben die zomer kennis kunnen nemen van de milieuproblemen op de Noordzee.

Publikaties

Springtij.:

Abonnementsbestand: 654

De belangrijkste artikelen betroffen scheepvaartverkeersbegeleiding op de Noordzee, afval op de Nederlandse Noordzeestranden, achtergronden van de toenemende olievervuiling en de afvalgipslozingen door de fosfaatmestfabrieken aan de nieuwe Waterweg.

North Sea Monitor:

Abonnementsbestand: 430

Een greep uit de belangrijkste onderwerpen: Quality Status Report van de internationale ambtelijke werkgroep ter voorbereiding van de Noordzeeministerskonferentie, de milieudreiging van de plutoniumopwerkingsfabriek Doun Ray, de gezamenlijke verklaring van de Seas at Risk Federation en het geplande afvaleiland voor de Belgische kust.

Seminar bundel

Begin 1987 verscheen de engelstalige bundel Reasons for Concern deel II, met alle wetenschappelijke inleidingen die op het tweede North Sea Seminar in 1986 zijn gehouden.

Nieuwe brochures

In totaal werden in 1987 4 nieuwe brochures uitgegeven, t.w.

- "De Noordzee, een Onbekend Milieu", op basis van de tekst van de gelijknamige tentoonstelling;
- "Noordzee-Waddenzee, te Kust en te Keur" over de ecologische relaties tussen Wadden- en Noordzee, in samenwerking met de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee;
- "De Noordzee, Kustvervuiling" over het afval aan de Nederlandse stranden, uitgegeven in samenwerking met de ANWB;
- "De Noordzee, Natuurgebied", een beschrijving van de ecologische rijkdommen van de Noordzee, in samenwerking met de Vereniging tot Bescherming van Vogels in Nederland.

De laatste twee brochures zijn de eerste van een serie van vier over het Noordzeemilieu, de rest (over chemische vervuiling en regelgeving) zullen in het lopende jaar verschijnen.

Ook verscheen in 1987 van de hand van de Werkgroep een nieuwe (gratis) algemene folder over het Noordzeemilieu en het werk van de Werkgroep zelf: "De Zee is Onze Zorg"

Informatieverzoeken

In 1987 kwamen opmerkelijk veel verzoeken om informatie bij de Werkgroep binnen. Meestal betrof dat algemene informatie over het Noordzeemilieu vooral van scholieren. Maar ook bij veel studenten van hogere opleidingen stijgt de interesse voor de Noordzeeproblematiek.

Op verzoek van de Stichting Internationale Werkkampen heeft de Werkgroep bijgedragen aan een internationaal themakamp over de Noordzee in Noord Scharwoude.

Verder werkte de Werkgroep mee aan een kerkdienst van de Evangelisch Lutherse Gemeente in Amsterdam met als thema het behoud van de schepping.

kustvervuiling: landwijn aan zee.
(foto: Johan Vijfvinkel)

3. 1987 IN HET KORT

Januari

- In de Waddenzee komen 15.000 vogels om als gevolg van een illegale olielozing.

Februari

- 4/2. België kondigt aan per 1-1-90 te stoppen met lozingen van titaandioxide-afvalzuur
- 12/2. Werkgroep Noordzee, Greenpeace en Natuur en Milieu dienen bezwaar in tegen aanvraag vergunning voor verbranden van afvalstoffen op zee door OCS.
- 24/2. Op TNO-congres over olieverontreiniging wordt bekend dat off shore industrie grootste olievervuiler van Noordzee is.
- 26/2. De Nederlandse kustwacht wordt officieel ingesteld.

Maart

- 6/3. De veerboot Harold of Free Enterprise kapseist in de haven van Zeebrugge.
- 16/3. Vergadering Harmonisatiecommissie Noordzee. Er wordt aangedrongen op onderzoek naar de gevolgen van vervuiling van de Noordzee, vermindering van lozingen in rivieren en een beter toezicht op het vervoer van giftige chemicaliën.
- 17/3. De ICONA start een onderzoek naar een Integraal Rampenplan Noordzee.

April

- 7/4. MARPOL Annex II wordt van kracht.
- 13/4. Minister Smit-Kroes spreekt uit dat er een strengere controle moet komen op het vervoer van gevaarlijke lading.
- 23/4. Werkgroep Noordzee en de Waddenvereniging bezetten de Razende Bol als start van de Nederlandse Seas at Risk campagne.
- 27/4. De tweede kamer eist een snelle totstandkoming van een rampenplan voor de Noordzee.

Mei

- 23/5. Noordzee manifestatie in Den Helder ter gelegenheid van de gezamenlijke jaarvergadering van Werkgroep Noordzee en Waddenvereniging.

Juni

- 6/6. Nationale Noordzeedag in het kader van het Europees jaar van het milieu.

Juli

- 1/7. De Algemene Rekenkamer publiceert sterke kritiek op de handhaving door het Ministerie van V&W van de WVO.
- 2/7. Werkgroep Noordzee, Natuur en Milieu en Greenpeace starten gezamenlijke campagne tegen verbranding op zee.
- 4/7. Werkgroep Noordzee uit kritiek op Nederlands Noordzee-beleid in de rubriek Open Forum van de Volkskrant.
- 22/7. V&W kondigt inkrimping aan van kustwachtposten Ameland, Den Helder en Eemsmond.

Augustus

- 29/8. Werkgroep Noordzee en ANWB publiceren resultaten van een strandvuilinventarisatie op de nationale strandmilieudag.

September

- 14/9. De kustvaarder Junior zinkt voor de Nederlandse kust met aan boord 380 ton giftige filterkoek.
- 15/9. Het kabinet kiest voor opslag van afvalgips van de kunstmestindustrie in de Slufter.
- 21/9. In Vlissingen wordt in het kader van het Europees Jaar van het Milieu een milieumonument onthuld. Secretaris Generaal Den Besten van V&W kondigt aan dat alle lozingen van ongezuiverd industrieel en huishoudelijk afvalwater op de Westerschelde na 1990 beëindigd zullen zijn. Werkgroep Noordzee, Vogelbescherming en Waddenvereniging zijn aanwezig en verhullen het monument als protest tegen een

ontoereikend milieubeleid.

- 23/9. De gemeente Rotterdam kondigt aan niet akkoord te gaan met storten van gips in de Slufter. In een uitgelekt rapport van het Waterloopkundig Laboratorium wordt negatief geadviseerd over deze optie.
- 30/9. De gezonken kustvaarder Junior wordt geborgen in opdracht van Rijkswaterstaat.

Oktober

- 11/10. Belgische autoriteiten verbieden uitvaren verbrandingsschip Vulcanus II met aan boord Spaans afval.
 - 14/10. Greenpeace probeert het uitvaren van de Vulcanus II uit de haven van Antwerpen te belemmeren.
 - 16/10. De rechter verbiedt Greenpeace de Vulcanus II te hinderen.
 - 18/10. In een actie van Greenpeace en Deense vissers raakt de Vulcanus II beschadigd en stuurloos.
 - 24/10. Nederland, Duitsland en Denemarken sluiten een overeenkomst voor een internationaal Waddenzeesekretariaat.
 - 27-29/10. Vissers blokkeren de havenmond van IJmuiden uit protest tegen Kabeljouwkwotering.
 - 29/10. ME breekt blokkade havenmond IJmuiden.
- Minister Braks kondigt een verbod aan op de bouw van vissersschepen van meer dan 2000 PK. De boomkor moet worden ingekort tot 12 meter.

November

- 10/11. Werkgroep Noordzee, Vogelbescherming en Waddenvereniging trekken met een karavaan door Den Haag en bezoeken de Ministeries van V&W, EZ, L&V en VROM en presenteren een aantal eisen voor een betere bescherming van het Noordzeemilieu.
- 24-25/11. In Londen vindt de tweede Ministerskonferentie over de bescherming van het Noordzeemilieu plaats.
- 21-26/11. De internationale Seas at Risk Kampagne is aanwezig bij de Noordzeeministerskonferentie.

December

- 3/12. Gezondheidsraad maakt rapport bekend over bijdrage van afvalgips aan radioactiviteit van het kustwater.
- 16/12. minister Smit-Kroes maakt bekend dat ze een financiële bijdrage van DSM en Norsk Hydro verwacht in de kosten van de verwerking van afvalgips.
- 17/12. Nieuwe EEG-vangstkwota worden bekend gemaakt: het Nederlandse scholkwotum is vergroot.
- 19/12. Het Rijk maakt bekend de sanering van vissersschepen met premies te zullen stimuleren.

4. SAMENSTELLING WERKGROEP NOORDZEE

BESTUUR

De kerngroep (het algemeen bestuur) bestond in 1987 uit 15 vrijwilligers uit wier midden het dagelijks bestuur werd samengesteld.

Het Dagelijks Bestuur werd in 1987 gevormd door:

Voorzitter.	Cato Ten Hallers
Vice-voorzitter	Leo van Gelder
Penningmeester	De heer De Rijk
Secretaris	Ton IJlstra/Jacqueline Stefels
Tweede Secretaris	Folkert de Jong

Secretaris Ton IJlstra werd per 25 september opgevolgd door Jacqueline Stefels.

FINANCIEN

Werkgroep Noordzee werd in 1987 financieel ondersteund door:

Strukturele kosten:

Ministerie van V&W
Ministerie van VROM
Ministerie van L&V

Projekten:

Nationaal Committee Europees Jaar v.h. milieu
Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels
Direktie Noordzee Rijkswaterstaat
Wereldnatuurfonds
Provinciaal Bestuur Noord Holland
Stichting Ocean Environment Fund
Diverse giften.

Voor een volledig overzicht van de financiën wordt verwezen naar het financieel jaarverslag 1987.

BURO

Het bureau was in 1987 als volgt samengesteld:

Bureaucoördinator	Folkert de Jong (vanaf 1-6-1985)
Coördinator Publiciteit, Voorlichting en Educatie	Johan Vijfvinkel (vanaf 1-7-1986)
Administratie/boekhouding	Corrie v.d. Venne (vanaf 1-9-1983)

Anita Moerman werd per 1-7-87 ontslagen. Zij werd opgevolgd door Johan Vijfvinkel die tijdens haar ziekte al geruime tijd de taken van Anita waarnam.

Op 6 oktober 1987 werd Martin Vink vaste vrijwilliger op het bureau. Hij heeft, naast een aantal administratieve taken, de documentatie onder zijn beheer genomen.

SAMENWERKING

In 1987 werden de contacten met de Waddenvereniging en Vogelbescherming versterkt door samen te werken in de nationale Seas at Risk Campagne.

De Werkgroep Noordzee organiseerde samen met de ANWB een strandvuilinventarisatie en een nationale strandmilieudag. Op het gebied van bezwaren en beroepen werd samengewerkt met Stichting Natuur en Milieu en Stichting Greenpeace.

In 1987 vond regelmatig overleg plaats van de zogenaamde Cadmium-werkgroep. In deze werkgroep, bedoeld om activiteiten met betrekking tot de kunstmestbedrijven Windmill en DSM te coördineren, nemen deel Stichting Natuur en Milieu, Stichting Reinwater, Vereniging Milieudefensie, Stichting Greenpeace, Milieufederatie Zuidholland en Werkgroep Noordzee.

In internationaal verband werd in 1987 de Seas at Risk Federatie versterkt. Werkgroep Noordzee voerde het secretariaat van de Federatie en leverde met Cato Ten Hallers de voorzitter.

De volgende organisaties nemen deel in Seas at Risk:

Belgie: Bond Beter Leefmilieu,
Denemarken: Danmarks Naturfredningsforening,
EG: European Environmental Bureau,
Frankrijk: Amis de la Terre,
Groot Brittanië: Marine Conservation Society,
Ierland: Dublin Bay Environment Group,
Nederland: Waddenvereniging, IUCN-Nederland, Werkgroep
Noordzee,
Noorwegen: Norske Naturfredningsforening,
West-Duitsland: Aktionskonferenz Nordsee.

Werkgroep Noordzee trad in 1987 toe tot het Europees Milieubureau (EEB) als associate member.

De Duitse SAR-delegatie presenteerd zich aan het Londense publiek tijdens de ministerkonferentie (foto: Folkert de Jong)

